

Kuvataidekoulujen liitto, lausunto 31.8.2026

Sivistysvaliokunnalle

Asia: HE 115/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taiteen perusopetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kuvataidekoulujen liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi taiteen perusopetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Liitto pitää taiteen perusopetuksen lainsäädännön uudistamista tarpeellisena ja kannattaa hallituksen esityksen keskeisiä tavoitteita. Uudistus vahvistaa mahdollisuuksia tarkastella taiteen perusopetusta kokonaisuutena ja kehittää sitä nykyistä yhdenvertaisemmin kaikkien taiteenalojen näkökulmasta.

Liitto pitää tärkeänä, että uudistuksessa säilytetään suomalaisen taiteen perusopetuksen keskeiset vahvuudet: laadukas opetus, pitkäjänteiset opintopolut sekä mahdollisuus edetä ja syventyä taiteeseen oppilaan omien tavoitteiden mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen tehtävä ja lasten sekä nuorten ensisijaisuus

Kuvataidekoulujen liitto kannattaa lakiehdotuksen 13 §:n mukaista mahdollisuutta antaa alle 18-vuotiaille hakijoille etusija oppilaaksi ottamisessa.

Taiteen perusopetuksen tehtävä on tukea lasten ja nuorten tavoitteellista taidekasvatusta, taidesuhteen rakentumista sekä jatko-opintovalmiuksia. Liitto pitää tärkeänä, että tämä koulutusmuodon perustehtävä näkyy selkeästi myös uudessa lainsäädännössä, erityisesti aikana, jolloin nuorten hyvinvointi, osallisuus ja luovat taidot ovat yhä tärkeämpiä tulevaisuuden kestävyyttä ajatellen.

Oppimäärän laajuus ja pitkäjänteiset opintopolut

Kuvataidekoulujen liitto suhtautuu myönteisesti siirtymiseen yhteen valtakunnalliseen oppimäärään. Yksi oppimäärä selkeyttää järjestelmää sekä oppilaiden että koulutuksen järjestäjien näkökulmasta.

Liitto muistuttaa kuitenkin, että taiteen perusopetuksen uudistusta valmistellut työryhmä esitti yksimielisesti 1 000 opetustunnin laajuista oppimäärää. Nyt esitetty 50 opintopisteen eli noin 800 opetustunnin oppimäärää voidaan pitää tarkoituksenmukaisena valtakunnallisena **vähimmäistasona**, jonka emme kuitenkaan toivo johtavan koko koulutusmuodon tai yksittäisten taiteenalojen opintopolkujen tosiasialliseen kaventumiseen.

Tilastokeskuksen mukaan taiteen perusopetuksessa opiskelee noin 127 000 oppilasta, joista noin 70 prosenttia suorittaa nykyistä laajaa oppimäärää. Tämä osoittaa pitkäjänteisten opintopolkujen vahvan kysynnän.

Kuvataiteessa merkityksellinen taidesuhde ja taiteenalan osaaminen syvenevät opintojen edetessä. Havainnointi, visuaalinen ajattelu, luova kuvallinen ilmaisu ja materiaaliosaaminen edellyttävät aikaa ja prosessinomaista työskentelyä. **Monissa kuvataidekouluissa nykyinen opintopolku ylittää**

ehdotetun 800 opetustunnin laajuuden jo ennen 15 vuoden ikää. Kuvataiteen taiteen perusopetuksessa on voitava tarjota tavoitteellisia opintoja myös tätä vanhemmille nuorille.

Liitto pitää erittäin tärkeänä, että oppilaalla on mahdollisuus suorittaa taiteen perusopetuksen opintoja myös 50 opintopisteen oppimäärän jälkeen. Esityksessä tämä tarve on tunnistettu ja turvattu oppilaskohtaisen 1 500 opetustunnin valtionosuusrahoituksen enimmäismäärän kautta.

Opetushallituksen laatimissa taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tulisi tunnistaa 1 500 opetustunnin laajuinen rahoituksen viitekehys sekä määritellä selkeästi, millaisia täydentäviä ja syventäviä opintoja 800 opetustunnin oppimäärän lisäksi voidaan tarjota osana taiteen perusopetusta.

Mahdollisuus 800 tuntia laajempiin opintoihin tukisi lasten ja nuorten erilaisia tavoitteita, vahvistaisi jatko-opintovalmiuksia sekä mahdollistaisi laadukkaiden opintopolkujen säilymisen koko maassa.

Pitkät opintopolut tukevat oppimisen lisäksi korkeatasoista opetusta, taidepedagogisen osaamisen säilymistä sekä osaavan henkilöstön työllisyyttä. Jos 800 opetustunnin vähimmäistasosta muodostuisi käytännössä myös uusi enimmäistaso, seurauksena voisi olla opetuksen määrän väheneminen, osaamisen kaventuminen ja alan toimintaedellytysten heikkeneminen.

Varhaisiän taidekasvatus

Liitto pitää tärkeänä, että taiteen perusopetuksen varhaisiän opinnot tunnistetaan jatkossakin osaksi taiteen perusopetuksen kokonaisuutta ja että niiden rahoitus säilyy osana taiteen perusopetuksen tuntiperusteista valtionosuusjärjestelmää. Varhaisiän taidekasvatus muodostaa monille lapsille ensimmäisen kosketuksen taiteeseen ja luo perustan myöhemmille taiteen perusopetuksen opinnoille.

Varhaisiän opetuksen järjestämisestä tulee jatkossakin voida päättää paikallisesti, ja sen asema tulee turvata myös Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteissa **varsinaista oppimäärää edeltävinä opintoina.**

Valtionosuusrahoituksen uudistaminen

Kuvataidekoulujen liitto pitää taiteen perusopetuksen tuntiperusteisen valtionosuusrahoituksen uudistamista perusteltuna ja pääosin onnistuneena ratkaisuna.

Uudistus säilyttää opetustunnin rahoituksen perustana ja turvaa nykyisten koulutuksen järjestäjien toimintaedellytykset. Samalla se mahdollistaa valtionosuuksien aiempaa yhdenvertaisemman kohdentamisen huomioiden paremmin oppilasmäärät, alueelliset tarpeet, koulutuksen saatavuuden sekä eri taiteenalojen kysynnän.

Liitto pitää tärkeänä, että rahoitusjärjestelmää tarkastellaan kokonaisuutena kaikkien yhdeksän taiteenalan näkökulmasta. Historiallisista syistä muodostunut rahoitusrakenne ei kaikilta osin vastaa nykyistä osallistumista ja koulutustarvetta. Esimerkiksi kuvataiteessa vahvistettujen opetustuntien tarve ylittää monin paikoin nykyisen tason.

Uudistuksen vahvuutena on, että se säilyttää järjestelmän vakauden ja ennakoitavuuden sekä mahdollistaa rahoituksen aiempaa tasapuolisemman kohdentamisen. Tulevaisuudessa myös rahoitusmallin lisäosien vaikuttavuutta tulisi vahvistaa.

Kuvataidekoulujen liiton näkemyksen mukaan vaikuttavin keino taiteen perusopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi on kuitenkin valtion rahoituksen vahvistaminen. **Liitto pitää perusteltuna taiteen perusopetuksen momentin 29.80.34 tasokorotusta opetus- ja kulttuuriministeriön vuoden 2027 talousarvioehdotuksen mukaisesti.**

Opetuksen laatu ja opettajien kelpoisuudet

Kuvataidekoulujen liitto kannattaa, että taiteen perusopetuksen opettajien pedagogiset ja taiteelliset kelpoisuusvaatimukset säilyvät vahvoina. **Saavutettavuuden lisääminen ja opetuksen laadun vahvistaminen eivät ole keskenään ristiriitaisia tavoitteita, vaan niiden tulee toteutua rinnakkain.** Ryhmäopetuksella voidaan tavoittaa yhä useampia lapsia ja nuoria, mutta samalla laadukas opetus edellyttää pedagogisesti osaavaa henkilöstöä ja riittäviä resursseja opetuksen tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen.

Taiteen perusopetuksessa opiskelee yhä enemmän erilaisista kieli-, kulttuuri- ja oppimistaustoista tulevia oppijoita sekä erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria. Tämä korostaa pedagogisen osaamisen merkitystä entisestään. **Taiteen perusopetuksen pedagogiikan kehittäminen on merkittävä tekijä myös koulutusmuodon vetovoimaisuuden kannalta.** Oppilaan kohtaaminen, vuorovaikutus, mielekkäät sisällöt ja ammattimainen ohjaus ovat keskeisiä tekijöitä oppilaiden sitoutumisessa ja merkityksellisen taidesuhteen rakentumisessa.

Lopuksi

Kuvataidekoulujen liitto pitää hallituksen esityksen perusratkaisuja kannatettavina ja katsoo niiden muodostavan hyvän perustan taiteen perusopetuksen kehittämiseksi.

Liitto toivoo sivistysvaliokunnan korostavan mietinnössään erityisesti seuraavia näkökulmia:

- 800 opetustunnin oppimäärä (50 op) tulee nähdä vähimmäistasona.
- Mahdollisuus nykyistä laajempiin ja syventäviin opintopolkuihin tulee turvata.
- Opetussuunnitelman perusteissa on huomioitava myös 1 500 opetustunnin viitekehys.
- Rahoitusjärjestelmän on kyettävä huomioimaan kaikkien yhdeksän taiteenalan muuttuvat tarpeet yhdenvertaisesti.
- Pedagogisesti ja taiteellisesti pätevän henkilöstön saatavuus on turvattava myös tulevaisuudessa.
- Taiteen perusopetuksen määrärahojen tasoa tulee vahvistaa koko koulutusjärjestelmän saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi.

Kuvataidekoulujen liitto

Johannan Kivioja
puheenjohtaja